

ELI STORBEKKEN

✿
SIGURD HOLE

FABEL

Fabel er et knippe folkeviser fra vår musikalske kulturarv med fortellinger og handlinger som er både symbolske og episke. Visene består av middelalderballader, skillingsviser, skjemteviser, kjærlighetsviser og ridderviser. Tekstene handler om menneskelige forhold, om styrke, svakhet, kjærlighet, sjalusi, omskaping og forkledning.

Hovedvekten av melodiutvalget er fra Hedmark og Østfold med varianter fra Telemark, Gudbrandsdalen og Sverige. Flere av visene finnes i andre nordiske land. Melodiene og tekstene har vandret med menneskene fra land til land gjennom århundra. De ble utforma ulikt på de lokale stedene der de slo rot, og gjennom generasjoner ble historiene sunget til trøst og glede.

Jeg har over tid jobbet med materialet, men først nå var tiden inne for å gi ut et utvalg sanger jeg har et forhold til, og som jeg har bearbeidet til mitt uttrykk og på min dialekt. Sigurd Hole har arrangert musikken med utgangspunkt i sitt jazzlandskap. Visene har på denne måten fått sine egne musikalske uttrykk i møte mellom nåtid og fortid.

Jeg vil rette en stor takk Sigurd og de øvrige musikerne på plata, som alle har vært med å sette sitt preg på utformingen av musikken.

Eli Storbekken, mai 2016

www.storbekken.no

www.sigurdhole.no

Fabel is a collection of traditional Norwegian folk songs that contain stories, both symbolic and epic. Here are medieval ballads, broadside ballads, humoristic, bawdy ballads, and ballads of love and chivalry. Lyrics are concerned with the human condition – with strength, weakness, love, jealousy, transformation and disguise.

The melodies are chosen primarily from traditions in regions of southeastern Norway, bordering with Sweden (Hedmark and Østfold). They have variants in traditions of regions Telemark, Gudbrandsdalen, as well as Sweden. Several of the ballads are also known in other Nordic countries. These melodies and lyrics have wandered with people from place to place through the centuries. The stories and songs have been formed and interpreted in various ways, as they have taken root here and there and been sung for comfort and joy through many generations.

I have been working with this material for some time and felt that it was time to present this selection of songs that I find meaningful. I have given them my own style and my dialect. Sigurd Hole has arranged the music in accordance with his jazz landscape. The songs have thus been given their own musical expression in the meeting between past and present.

I wish to thank Sigurd and the other musicians on the album, who have all contributed creatively to this musical production.

1. Kjærringa ho sala si sugga grå

Melodi nedtegnet av Ole Mørk Sandvik etter Skrike-Johanna, Särna
Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Kjærringa ho sala si sugga grå, faliala
Så rei ho seg te prestens gård
Falila falila faliala

Kjære du min prest du trøste meg væl
For je har slagit en skredder i hjel

Nei, jeg kan itte trøste deg væl
For biskopen råder over meg

Kjærringa ho sala si sugga grå
Så rei ho opp te bispens gård

Kjære du min biskop du trøste meg væl
For je har slagit en skredder i hjel

Nei, jeg kan itte trøste deg væl
For kongen råder over meg

Kjærringa ho sala si sugga grå
Så rei ho seg te kongens gård

Kjære du min konge du trøste meg væl
For je har slagit en skredder ihjel

Nei je kan itte trøste deg væl
For fanden han er over meg

Kjærringa ho sala si sugga grå
Så rei ho hjem te sin egen gård

Kjærringa ho satte seg ved rokken og spann
Nei, detta det hjalp nå aller det grann!

2. Valivan

To melodivarianter, en lært av Halvor Håkanes, Telemark, den andre
nedtegnet av O. M. Sandvik etter Olaf Lommerud fra Åsnes i Hedmark
Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Valivan fekk høre fra et anna land
Om ei skjønne jomfru stolt og belevant
Valivan seiler årle

Å Valivan lar seg kledda i skrur
Så lot han seg leie, ja liksom ei brur

Valivan kom seg i høge loft inn
Og der satt stolt Margit med roser på kinn

Men hør nå stolt Margit, no spør je deg
Et glass av min mjød må du drikke med meg

Så drakk dom så lenge som tønna ho rann
Og Margit ho sovna i Valivans fang

Ho sov en dag, ho sov uti to
Den tredje så gjorde ho likeså

Valivan strøk Margit lint over kinn
Stå opp stolt Margit og sov itte lenger

Å ska je nå følge av landet med deg
Da rette navnet du må scia te meg

Je er en ridder, je har inga navn
Men drengene kaller meg Valivan

No har je så lenge etter Valivan trått
Og lova vera Gud nå har je han fått
Valivan å han seiler årle.

3. Sjugurd og Trollbrura

Fritt etter opptak av Gustav Kåterud, Våler i Hedmark
Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Konungen ganger seg på høgande fjell
for å sjå seg om så vian
Som han står der og ser seg omkring
fekk han sjå Sjugurd kom ridan
Han Sjugurd vågde livet for ei jomfru

Hør nå Sjugurd, hva jeg vil spørre deg
du æ nå så sterk en herre
Vil du for meg i berget gå
og frelse min datter kjære?

Hør du Gubbe som i berget bor
kan jeg få din datter Lena?
For alle de dager je leva må
med henne så vil je nå leva

Ja, datteren min kan du gjerne få
for stigg er ho den tæva
Nasa har ho som et geitefjøs
og auer som tjønner i lio

Nasa har ho både fager og fin
og auer som glitrande perlor
For alle de dager je leva må
med henne så vil jeg nå leva

Så bad han te brølløp både vidt og bredt
så mange som Sjur kunne tella
Og alle de tusser som i berget var
dom skulle nå hermed vera
Han Sjugurd vågde livet for ei jomfru.

Denne visa er en av de eldste melodinedtegnelsene vi har (1818) av norske ballader. Visa
har flere vers enn de jeg har med her. Sjugurd har ei klubbe som han bruker på trolla og de
underjordiske for å seire og redde kongsdattera. Jeg har valgt kun å ta med et utdrag av visa hvor
Sjugurd møter kongen, trollet og litt om bryllupet. Han klarer til slutt å klubbe ned alle troll og
tusser.

4. Liti Kjersti som stalldreng

Nedtegnelse av Ludvig Mathias Lindeman, melodivariant fra Østfold
Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Det bodde en bonde på Østervalla si
Og den lille
Han hadde to døtrer og staute var vel de
I vår stall tjente hun i stor løndom

Liti Kjersti ho selde si kåpa så blå
Så kjøpte ho att en gangare grå

Liti Kjersti ho lader klippe sitt hår
Så ho rei seg te kongens gård

Liti Kjersti ho kom seg ridanes i gård
Kongen ute for henne står

Je helser deg konge, je spørre deg må
Vil du trenge en stalldreng i år?

Like små drenger det liker jeg best
Je treng en stalldreng, men itte hans hest

Peder, kongens sønn, svare han til
Hesten skal stå på stall med min

Hesten skal stå på stall med min
Sjøl skal han sova med meg under lin

Liti Kjersti var hovdreng i åtte år
Det niende året ho gikk med bån

Så kom der et bud te kongens gård
Din stalldreng har fått så vent et bån

Je har vøri konge i sju og tredve år
Men aldri før har en stalldreng født bån

Takk nå, Liti Kjersti og sett deg på mitt fang
Så gir jeg deg krona og dronningnavn

5. Nattergalen

To melodivarianter, en nedtegnet av O. M. Sandvik, etter Ole Engebak, Trysil.
Melodi to ble nedtegnet av L. M. Lindeman, kilde Anne Sørli «Nattergalvisen» fra Hallingdal.
Bedre kjent som melodien til salmen «Eg veit i Himmelrik ei borg»
Arr.: Sigurd Hole/Per Einar Watle/Eli Storbekken

En sommerdagsaften i rolighets lund
spaserte jeg blant blomstene skjønne
Jeg taus av forundring sto stille en stund
og hørte på Nattergal stemme

Da kom det en ridder ridenes dit
han hørte den Nattergal sjunge
Derover han storli forundrede seg
thi det var ved midnatts tide

Å hør du liten Nattergal
en vise jeg beder deg kvede
Dine fjær jeg lar med gull beslå
din hals med perler beklede

Jeg passer ei dine fjær av gull
som jeg skulle for deg bære
I verden er jeg en fremmed vill fugl
og ingen mann monne meg kjenne

Er du i verden en fremmed vill fugl
og ingen mann monne deg kjenne
Deg tynger vel hunger kulde og sne
som faller på veien den brede

Men ennå er jeg så liten en fugl
som flyver på ville heie
Så kummerlig monne jeg leve min tid
dog helst om vinterens tide

I mellom fjell og dypen dal
der rinner de stridende strømme
Men den som har en fulltro venn
han ganger så sent å glemme

6. Vise fra Ytre Rendal

Fritt etter Elias Akselsen

Arr.: Olav Torget/Sigurd Hole

Bearbeidelse av tekst og melodi, Eli Storbekken

Som barn i Ytre Rendal je tumla meg omkring
foruten sorg og glede, kun glede hvor je kom
Mi mor i fra meg døde, den gang je tre år var
med seks må barn tilbake, alene ble min far

Kun sju år gammel var je da je på skula kom
og je som flere andre glade dager fikk
For meg å gå på skule, det var for meg en lyst
je ønska og få lære og fylle i mitt bryst

Min faders formaninger je itte hørte på
je ville herfra reise, ei bære skule gå
Så ble den plan bortrevet som je da hadde klar
blant slette kamerater je stadig vandret om.

I alderen fra fjorten og opp til tjue år
en fristelse for blant mange, hvor man i væla går
Je lot meg da forføre i slagsmål, drikking kom
og denne tid på jorda kjenns ganske tung og vond

Nå slutter je mi vise om håpet har noen trøst
og løvet vekser hurtig, men faller ned hver høst
Snart skal vel tida komme at je skal vandre bort
for denne tid på jorda den ble meg så kort

Denne visa sang Elias Akselsen på telefon til meg, og jeg har prøvd å
memorere den så godt jeg kunne. Det skal være en sann historie om en
gutt fra Ytre Rendal.

7. De to søstre/Horpa

To melodivarianter, en nedtegnet av Ludvig M. Lindeman i Østfold.

Melodi to etter Rønnaug Vangen fra Lom, Oppland.

Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Det var to søstre de lagde et råd
for Danmark ligger så vidan
De skulle sta og tvette sitt fagergule hår
hun råder nu i sjøen sin nadro

Den yngste sette seg ned på en stokk
Hun skulle te å tvette sin fagerhvite kropp

Den yngste sette seg ned på en sten
Hun skulle te å tvette sine fagerhvite ben

Den eldste skjøv den yngste uti
Å kjære du mi søster, du hjelpe me

Kjære du mi søster, hjelp meg i land
Je giver skal deg min lille festemann

Din lille festemann je får vel endå
Og aldri mer skal du på grønne jord få gå

Så kom et vindgust norda
Linden
Og blæs ho ut på fjorda
Borgen sønn, jomfru me tvinga

Så kom et vindgust synna
Og blæs ho inn på grunna

Så kom det et vindgust fra alle land
Og blæs ho inn på kvitan sand

Denne visa med temaet sjalusi mellom to søstre er en av de mest kjente
balladene i Skandinavia og i flere europeiske land. Den har et utall av
melodi- og tekstvarianter. Den yngste søstera blir dyttet på sjøen fordi den
eldste vil ha tak i hennes tilkommende. Hun drukner og blir blåst i land,
omskapt til ei harpe. Jeg har valgt å ha med visa Lindeman skrev ned i
Østfold, samt en variant fra Gudbrandsdalen.

8. Beltevisa

Svensk melodivariant etter Jenny Backlund, Dalarna

Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Je sto meg opp en søndags morgen
Je skulle åt kjerka ride,
ja ha, suddeli å lei
Je skulle åt kjerka ride

Men da je kom på veien fram
Da møtte je en bonde

Og bonden han åt skogen sprang
Han trudde je var den onde

Og da jeg kom i kjerka inn
Je hørte så mange tunger

Men da dom beltet mitt fekk sjå
Da glømte dom rent å sjunge

Og presten som for alteret sto
Han skulle på knea falle

Men da han beltet mitt fekk sjå
Da glømte han gud påkalle

Og kongen baud med dotteri si
Med både land og rike

Je ville itte det for beltet mitt
Je tøkte det va for lite

Je sto meg opp en mandags morgen
Je falt i rare tanker

Da bytte je bort beltet mitt
I et par gamle hansker

Denne balladen finnes i mange varianter i Norge og i de andre nordiske
land. Bonden selger sjela si til fanden i bytte mot et glitrende belte som
ikke har noen verdi når det kommer til stykket.

9. En ridder så bold og en frøken så grand

Melodi nedtegnet av O.M Sandvik etter Ola Elgshøen, Trysil i Hedmark
Tekst fra boka Folketoner fra Land, kilde Agnete Åsødegård, Torpa i Oppland
Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

En ridder så bold og en frøken så grand
de satte seg ned i det grønne
De talte om en kjærlighets erklæring med hverandre
den tapre herr Lanson og frøken for sand
de talte med æren den skjønne.

Han sukket og sa: I morgen den dag
da drar jeg mot fienden å stride
Det faller meg nå inn i min hu her jeg står
en rikere beiler og kjæreste du får
så jeg må vike plassen ved din side.

Å, kjære min ridder, var jomfruens svar
jeg lover ingen annen meg å røre
Den hellige jomfru til vitne jeg tar
i livet og døden mitt hjerte du har
jeg deg og ingen annen vil tilhøre.

Den ridder dro bort fra sin jomfru med gråt
alt inn til den fiendes lande.
før året var omme hun trolovet var
En adelsmann med våpenskjold og gullsmykker bar
han bød nå den fagre jomfru hånden.

I brudehus satt nå det strålende par
og drakk av de gullbeprydede horne
Mens stemningen var løftet og gleden aller best
da så de gjennom vinduet, en ridder til hest
som sprengte i trav gjennom til porten

Brått gleden forstummet omkring det bryllupsbord
av skrekk satt gjestene stille.
Til sist sa bruden: med ømhet jeg ber
Å, strenge herr ridder, fell hjelmgitteret ned
og la oss ditt ansikt få skue

Å jomfru, å jomfru, var ridderens svar
den gang da jeg satt ved din side.
Du ga meg det helligste løftet for Gud
nå kommer jeg tilbake og fordrer min brud
min elskede, men troløse pike.

Og sverdene de klang mot hverandre med kraft
de sterke armer våpnene førte
De felte hverandre i den blodige dyst
og bruden sank ned ved ridderens bryst
da brast hennes hjerte i døden

10. Vi reiste i snø den natta

Melodi: Eli Storbekken. Tre dikt av Lene E. Westerås
Arr.: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Vi reiste i snø den natta
elskende innover skogen
Den kalde trekken fra ruta
Sitt lik en spurv, rister i takt
høsten følger vognene

Det æ itte noe mellomrom mellom trea
husa smelter sammen
dyra smelter sammen
bare sola er seg sjøl
speiler vårfargen på kinnet ditt
gjennom vinduer i fart

Sitt lik en spurv, rister i takt
Høsten følger vognen

Sangen ble til i forbindelse med utstillingen «På Skinner» som billedkunstnerne
Käthe Øyen og Helga D. Storbekken hadde i 2014.

Takk til

Jørgen Karlstrøm, Elias Akselsen, Halvor Håkanes, Dordi Grave, Norsk Visearkiv, Andreas Ulvo, Mary Barthelemy og Helga Drude Storbekken.

Til Bergesenstiftelsen, Fond for utøvende Kunstnere, Fond for lyd og bilde, Tolga-Øs Sparebank og Hedmark Folkemusikklag for økonomisk støtte.

Til Grappa/Heilo for utgivelsen.

Medvirkende

Eli Storbekken: sang
Olav Torget: gitar, dobro, konting
Sigurd Hole: kontrabass
Jarle Vespestad: trommesett og dhol
Nils Økland: fele, hardingfele
Karl Seglem: bukkehorn, saksofon

Produsent: Sigurd Hole
Co-produsent: Eli Storbekken
Arrangement: Sigurd Hole/Eli Storbekken

Innspilt og mikset i Phat Cat studio januar 2016 av Jørgen Karlstrøm
Mikset og mastret i Rainbow studio mars-april 2016 av Jan Erik Kongshaug

Coverbilde: Helga Drude Storbekken
Foto: Andreas Ulvo
Grafisk design: Erik(sen)
Oversetting: Mary Barthelemy

Støttet av:
Hedmark Folkemusikklag, Bergesenstiftelsen, Tolga OS Sparebank, Kulturrådet – Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere.

HCD 7311
www.grappa.no

FOND FOR
LYD OG BILDE
Kulturrådet

F A B E L

ELI STORBEEKEN – SIGURD HOLE

1. KJÆRRINGA HO SALA SI SUGGA GRÅ 4:06

2. VALIVAN 3:36

3. SJUGURD OG TROLLBRURA 6:21

4. LITI KJERSTI SOM STALLDRENG 4:14

5. NATTERGALEN 4:45

6. VISE FRA YTRE RENDAL 3:06

7. DE TO SØSTRE/HORPA 4:45

8. BELTEVISA 3:04

9. EN RIDDER SÅ BOLD OG EN FRØKEN SÅ GRAND 4:48

10. VI REISTE I SNØ DEN NATTA 4:09

Eli Storbekken: sang

Olav Torget: gitar, dobro, konting

Sigurd Hole: kontrabass

Jarle Vespestad: trommesett og dhol

Nils Økland: fele, hardingfele

Karl Seglem: bukkehorn, saksofon

www.grappa.no

©2016 Grappa Musikkforlag AS ©2016 Grappa Musikkforlag AS

HCD 7311 n©b All trademarks and logos are protected. All rights of the producer and of the owner of the work reproduced reserved. Unauthorised copying, hiring, lending, public performance and broadcasting of this record prohibited.

